

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen

FONDEN FOR
PLANTEBASEREDE
FØDEVARER

Handlingsplan 2024

Handlingsplan for Fonden for Plantebaserede Fødevarer

Indledning

Fonden for Plantebaserede Fødevarer er etableret med afsæt i den politiske Aftale om grøn omstilling af dansk Landbrug fra oktober 2021. Fondens formål er at bidrage til udviklingen af sektoren for plantebaserede fødevarer. Fonden indgår således som ét af flere midler til at omstille dansk landbrug for at nå de politiske mål for reduktion af klimagasser.

Fonden for Plantebaserede Fødevarer skal bidrage til at udvikle hele værdikæden i den danske sektor for plantebaserede fødevarer. Fonden kan bidrage positivt til løsning af klimamæssige udfordringer, fordi produktionen af plantebaserede fødevarer på en række områder er mindre klima- og miljøbelastende end en del af den animalske fødevarerproduktion. Samtidig forventes det, at en udvikling af sektoren rummer et potentiale for økonomisk vækst og arbejdspladser i Danmark. Denne vækst er et mål i sig selv, og samtidig en forudsætning for, at en omstilling til øget produktion og afsætning af plantebaserede fødevarer kan finde sted, hvad enten det gælder typiske landbrugsprodukter, svampe eller akvakulturprodukter som makroalger (tang) og mikroalger. I den politiske aftale er det desuden fastlagt, at økologi skal spille en central rolle i fondens arbejde.

Fonden ledes af en uafhængig bestyrelse, der er udpeget af ministeren efter indstilling fra en lang række organisationer. Fondens arbejde er forankret i en strategi, der beskriver det landskab af udfordringer og muligheder, som fonden i de kommende år vil agere indenfor i arbejdet med udvikling af sektoren. Endvidere beskriver strategien fondens vision,

- ▶ tre strategiske udviklingsområder og seks konkrete indsatsområder, der vil udgøre den overordnede ramme for, hvilke konkrete projektaktiviteter, der i de kommende år kan få støtte fra fonden.

[Du finder Plantefondens strategi her](#)

Formålet med denne handlingsplan er at supplere strategien og zoome ind på de konkrete indsatsområder og mulige projektyper, fonden ønsker at støtte for at understøtte det overordnede formål med fonden - at bidrage til udviklingen af den samlede sektor for plantebaserede fødevarer i Danmark.

Det er bestyrelsens hensigt at bruge handlingsplanen til at signalere, at der i det pågældende år er nogle områder, der prioriteres højere end andre. Handlingsplanen er altså et værktøj til at målrette fondens midler efter de områder, som bestyrelsen vurderer, har en særlig relevans eller i særlig grad kan drage nytte af fondens udviklingsstøtte.

Plantefonden har fra og med ansøgningsrunden 2024 mulighed for at yde de minimis-støtte, som kan være en fordel for ansøgere, når det gælder mindre støttebeløb. De minimis-støtten kan gives til projekter inden for de samme støttekategorier, som Plantefonden har ydet støtte til i ordningens første år, men udvider mulighederne for, hvordan støtten kan ydes. Med de minimis kan Plantefonden give en højere støttesats til visse typer af aktiviteter, der ellers har begrænsede støttesatser under de øvrige statsstøtteregler, som gælder for Plantefonden. Støttemodtager vil derudover skulle opfylde færre krav for at kunne modtage støtten. En lille særskilt vejledning til de minimis-støtte findes på Plantefondens hjemmeside, hvor man også kan orientere sig i, hvilke typiske projekter, der kan drage fordel af de minimis, for eksempel inden for forarbejdning eller salg fremstød.

[Plantefondens samlede statsstøtteregler findes i Plantefondens vejledning om statsstøtteregler 2024](#)

I 2024 skal Plantefonden desuden udmønte midler fra forskningsreserven for 2024 øremærket til forskning i klimavenlige

fødevarer. Puljen er afsat via aftale om forskningsreserven for 2024 og er på 34,5 mio. kr. Midlerne skal gå til at understøtte forskning og udvikling i sunde, klimavenlige fødevarer. Med denne handlingsplan vil Plantefonden støtte forskning bredt inden for plantefødevareområdet. Bestyrelsen ser bl.a. gerne anvendelsesorienterede forskningsprojekter med fokus på:

- Sundhed i plantebaseret kost.
- Holdbarhed eller fødevarer sikkerhed eller smag & tekstur.
- At undersøge forbrugeradfærd og effekt af nudging.
- At udvikle data til brug for baseline-analyser.
- At kombinere forskning og demonstration.

Med udmøntningen af denne forskningspulje er der altså dedikeret 34,5 mio. kr. til at støtte forskningsprojekter i 2024. Derudover ventes det også, at en andel af den ordinære pulje kan gå til forskningsprojekter, idet der dog lægges vægt på, at der i den ordinære pulje også er plads til at støtte en lang række andre projektyper.

Konkrete mål for fondens arbejde

Fonden støtter et bredt spektrum af projekter, der falder ind under fondens indsatsområder. Der er endnu ikke formuleret konkrete mål for fondens seks indsatsområder, men det er bestyrelsens prioritet, på baggrund af erfaringen med første og anden ansøgningsrunde, at udarbejde strategisk relevante målsætninger, som vil være gældende fra og med runden i 2025. Bestyrelsen vil udarbejde disse målsætninger til brug for monitorering og evaluering af Plantefondens virke. Erfaringen med fondens første ansøgningsrunder skal desuden bidrage til, at bestyrelsen kan udarbejde mere konkrete mål, som vil blive beskrevet i strategi og handlingsplan i kommende år.

Plantefonden opererer allerede i sine to første år med tre overordnede mål. Det tilstræbes at mindst 60 pct. af fondens midler går til partnerskabsprojekter. Det vil sige, at der i det enkelte projekt deltager mindst to selvstændige aktører fra forskellige led i værdikæden. Dette mål dækker alle projekter på tværs af fondens tre strategiske udviklingsområder, og dermed ikke kun projekter, der konkret har til formål at styrke sektorbrobygning eller værdikædeprojekter i anden forstand.

Plantefonden har desuden som målsætning, at mindst 70 pct. af projekterne når deres konkrete projektmål. Målet om 70 pct. skal muliggøre en balance mellem det resultatorienterede og viljen til at tage risici i stræben efter innovation.

Fonden imødekommer altså både den type projekter, hvor sikkerheden for leverancer og dermed resultater er relativt høj, såvel som de projekter, hvor der er større risiko forbundet med projektets leverancer, men hvor innovationsambitionerne til gengæld er højere.

Den tredje målsætning hænger sammen med, at mindst halvdelen af fondens midler ifølge fondens lovgrundlag skal søges målrettet projekter og aktiviteter, der vedrører økologiske plantebaserede fødevarer. Med denne handlingsplan tilstræbes det derfor, at mindst 50 pct. af fondens midler anvendes til økologiprojekter.

I det følgende beskrives udviklingsområder, som fonden med denne handlingsplan gerne vil understøtte sammen med forslag til relevante projektyper, der relaterer sig til fondens indsatsområder. I 2024 ser Plantefonden også gerne større, flerårige projekter, gerne med involvering af flere parter. Der lægges op til et bredt spektrum af projekter inden for de tre strategiske udviklingsområder efterspørgselsfremme, udbuds-fremme og sektorbrobygning, hvor Plantefonden gerne ser projekter med partnerskaber, der repræsenterer forskellige dele af værdikæden. Hvad angår efterspørgselsprojekter, ses særligt gerne projekter, der skaber volumen gennem strukturel forandring, hvad enten det er i de professionelle køkkener eller samarbejde med detailledet.

1 **Plantebaseret mad i offentlige og private storkøkkener og foodservices**

EFTERSPØRGSELSFREMMER

UDVIKLINGSOMRÅDER FONDEN GERNE VIL UNDERSTØTTE

Fonden ønsker at understøtte fokus på -og øget efterspørgsel efter de plantebaserede fødevarer alle de steder, hvor der serveres mad i store køkkener til mange mennesker: Offentlige og private køkkener/ foodservice. Dette kan medføre en konkret øget volumen i efterspørgslen på de plantebaserede råvarer.

Samtidig kan den mad, der serveres inspirere gæsterne, så de får mod og lyst til mere plantebaseret i egen dagligdags madlavning.

Dette gælder også i forhold til børn og unge. Fonden ønsker på samme måde at bidrage til at styrke fokus på det plantebaserede i den madlavning, der sker i daginstitutioner, skoler, uddannelsesinstitutioner og andre steder, hvor børn og unge færdes, spiser, udvikler sig og lærer nye ting, som de tager med sig videre i livet.

EKSEMPLER PÅ PROJEKTTYPER FONDEN ØNSKER AT STØTTE

Projekter der omhandler nudging af brugere af kantiner og andre storkøkkener.

Rådgivning, oplysning og uddannelse af køkkenpersonale i offentlige og private køkkener, der tilbereder mad til voksne, unge og børn.

Udvikling af undervisningsmateriale mv. målrettet køkkenpersonale i offentlige og private køkkener, herunder også daginstitutioner, skoler og uddannelsesinstitutioner og restauranter, særligt mhp. den gode smag.

Udvikling af undervisningsmateriale til kokkeskoler særligt mhp. den gode smag.

Øvrige projekter der vedrører mad- og spisekultur med fokus på plantebaseret mad i offentlige og private storkøkkener.

Mange projekter kan med fordel afvikles i partnerskaber mellem forskellige aktører fx fødevarerproducenter og foodservice/offentlige køkkener mv.

2 Madkultur og danskerne som forbrugere af plantefødevarer

EFTERSPØRGSELSFREMMER

UDVIKLINGSOMRÅDER FONDEN GERNE VIL UNDERSTØTTE

Plantefonden vil bidrage til, at danskerne i stadig højere grad oplever plantebaserede fødevarer som et attraktivt og nemt valg.

Derfor er der behov for opmærksomhed på, at de virkemidler og produkter, der 'er attraktive' vil variere alt efter, hvilke dele af befolkningen, man henvender sig til. Plantebaserede fødevarer er alt fra grøntsager over svampe til tang til uforarbejdede proteinafgrøder som bælgfrugter til stærkt forarbejdede produkter, der markedsføres som regulær køderstatning.

Hvis den plantebaserede kost i stor stil skal vinde danskernes hjerter, skal den gode smag i centrum. Men smag er både individuelt og samtidig ikke det eneste afgørende kriterie for, hvad der kommer i indkøbskurven. For nogle kan næringsindholdet være lige så afgørende eller om en vare er økologisk, lokalt produceret eller klimavenlig. For andre kan det være mere afgørende, at prisen er lav, at maden er let at tilberede, at det smager som kendte kød- og mejeriprodukter eller, at de nye produkter let kan indgå som en del af kendte retter i det danske køkken.

Plantefonden lægger vægt på, at arbejdet med forbrugerne tager hensyn til, at der er mange forskellige værdier og præferencer, der har betydning for forbrugernes valg af fødevarer, og dermed for at realisere Plantefondens vision om i de kommende år at vække større interesse for den plantebaserede mad i den brede befolkning.

EKSEMPLER PÅ PROJEKTTYPER FONDEN ØNSKER AT STØTTE

Forbrugereksporerer for lækker mad som middel til at tiltrække forbrugerne fx via madevents, udvikling af cateringmuligheder, festivalsamarbejder, kampagner og projekter vedr. nudgingstrategier i detail restauranter, spisesteder, kantiner o.lign.

Rådgivning, oplysning og uddannelse af faggrupper, der har relevans for udvikling af madkultur hos forskellige befolkningsgrupper.

Udvikling af undervisningsmateriale mv. til grundskoler og andre dele af undervisningssystemet hvor børn, unge og studerende undervises i madlavning.

Efterspørgselsprojekter forankret i detailledet, fx forskning og udviklingsprojekter der tester nye måder at gøre plantebaseret mad mere attraktivt for forbrugerne, der hvor de køber ind.

Forskningsprojekter der resulterer i frit tilgængelige analyser af, hvor markedet bevæger sig hen, fx vedr. prisfølsomhed.

Støtte til etablering af kvalitetsordninger, der understøtter tiltag som mærkning og kvalitetsstandarder inden for plantebaserede fødevarer.

Øvrige projekter der vedrører mad- og spisekultur hos både voksne og børn fx praksisorienterede forløb som skolehaver o.lign., der kan give konkrete oplevelser med at dyrke egne råvarer i naturen mv.

3 Dansk og udenlandsk efterspørgsel på danske plantefødevarer i storskala

UDVIKLINGSOMRÅDER FONDEN GERNE VIL UNDERSTØTTE

Sektoren for plantebaserede fødevarer rummer et vækstpotentiale til gavn for dansk økonomi og arbejdspladser, der kan være med til at drive den ønskede omstilling af den danske fødevarer sektor i en grønnere retning. Fonden ønsker at bidrage til denne udvikling ved at støtte aktiviteter, der fremmer og understøtter ikke bare den danske men også den udenlandske efterspørgsel på danske afgrøder og produkter til blandt andet industrielt forarbejdede produkter. En øget udenlandsk efterspørgsel kan have en væsentlig betydning for at øge den samlede volumen i den danske produktion.

På nuværende stadie er opgaven mere omfattende end at fremme produkter. Det plantebaserede marked skal skabes, og det kræver en samlet indsats, hvor aktører fra flere dele af værdikæden deltager i indsatsen. Derfor ser Plantefonden helst salgsmindsatser varetager af konsortier.

EKSEMPLER PÅ PROJEKTTYPER FONDEN ØNSKER AT STØTTE

Messedeltagelse i ind- og udland samt andet salgsm fremmende arbejde blandt andet via eksisterende salgskanaler for blandt dansk økologi og lign.

Projekterne kan med fordel afvikles som partnerskaber mellem forskellige aktører og virksomheder, så de fremmer sektoren, og ikke blot enkeltvirksomheder.

EFTERSPØRGSELSFREMMER

4 Pris, variation, kvalitet og bæredygtighed i afgrøde og produktudbud

UDBUDSFREMME

UDVIKLINGSOMRÅDER FONDEN GERNE VIL UNDERSTØTTE

Fonden ønsker at støtte aktiviteter, der bidrager til at sikre et bredt og varieret udbud af forskellige danskproducerede afgrøder og produkter, der både er attraktive for forbrugerne, og som matcher efterspørgslen i den danske fødevarerindustri og fra det udenlandske marked.

Derudover er der behov for forskning og udvikling vedrørende så forskellige områder som sorters og produkters protein- og næringsstofindhold, modstandsdygtighed samt jordbrugsaktiviteter vedrørende dyrkningsmæssige teknikker, teknologi, miljømæssig bæredygtighed og tilpasning af fremtidens afgrøder til dansk klima.

EKSEMPLER PÅ PROJEKTTYPER FONDEN ØNSKER AT STØTTE

Innovations-, forsknings- og udviklingsprojekter knyttet til primærproduktion fx sortsudvikling, afprøvning af ny teknologi eller mere bæredygtige dyrkningsmetoder.

Innovation, forskning og udvikling vedr. forarbejdningsprocesser, herunder udvikling af nye, innovative produkter eller videreudvikling af eksisterende.

Projekter der bidrager til at food services og fødevarerindustrien kan levere i rette kvalitet, mængde og i mere eller mindre forarbejdet form til videre bearbejdning.

Udvikling og forædling af svampe samt planter fra akvakultur som makroalger (tang) og mikroalger, der kan udgøre alternative afgrøder og proteinrige eller særligt næringsrige ingredienser til nye typer af fødevarer.

Fonden kan ligeledes støtte forskning og udvikling relateret til forskellige elementer af forarbejdning med fokus på at optimere smag, tekstur og sammensætning og optag af næringsstoffer, holdbarhed mv.

5 Volumen i dansk plantefødevarereproduktion til lands og til vands

UDBUDSFREMME

UDVIKLINGSOMRÅDER FONDEN GERNE VIL UNDERSTØTTE

Omlægning til planteproduktion er et centralt element i den grønne omstilling. Det betyder blandt andet, at en større andel af det danske landbrugsareal i fremtiden skal anvendes til dyrkning af afgrøder, der kan spises af mennesker.

Det indebærer et behov for at øge volumen i dansk plantefødevarereproduktion hvad enten produktionen baserer sig på råvarer fra land eller fra vand. På den baggrund ønsker fonden at støtte projekter, der kan bidrage til at det samlede udbud (volumen) af plantebaserede afgrøder øges.

Særligt relevante synes aktiviteter, der styrker samarbejdet på tværs af de forskellige aktører i værdikæden. Hvis det at opskalere skal være attraktivt for producenterne, kræver det blandt andet, at der er sikkerhed for afsætning til forarbejdningsleddet, detailhandlen, foodservice mv., samt et velfungerende samarbejde med de forskellige distributionsled. Et styrket samarbejde kan bidrage til at risici og udgifter fordeles mellem flere parter med større sikkerhed og risikovillighed til følge. Der er behov for større kendskab til hinanden parterne imellem, og for mere eller mindre formaliserede aftaler om samarbejder på tværs.

At gøre det attraktivt for producenterne at sætse deres forretning på plantebaserede råvarer til konsum kræver også, at den nyeste viden om afgrødetyper, dyrkningsteknikker herunder økologisk dyrkning, klimatilpasning, afsætningsmuligheder mv., er tilgængelig for landbrugere og landbrugs-konsulenter.

EKSEMPLER PÅ PROJEKTTYPER FONDEN ØNSKER AT STØTTE

Forskning og udvikling relateret til opskalering af eksisterende produktion.

Partnerskabsprojekter, der styrker samarbejde og vidensdeling mellem alle relevante led i værdikæden for den samlede danske plantefødevarerektor.

Konsulentunderstøttelse og rådgivning mhp. bla. opskalering.

Udarbejdelse af dyrkningsvejledninger og tilsvarende vidensgrundlag til oplysning om dyrkningspraksis mv.

Udvikling af undervisningsmateriale mv. på landbrugsskoler.

6 Styrkelse af hele værdikæden

SEKTORBROBYGNING

UDVIKLINGSOMRÅDER FONDEN GERNE VIL UNDERSTØTTE

Produktionen af plantebaserede fødevarer i Danmark er ikke forankret i en stærk, samlet sektor, som det er tilfældet for mange af de øvrige grene af dansk landbrug, der har en lang historisk tradition tilbage i andelsbevægelserne tillige med et stærkt fundament af interessevaretagelse og mere favorable støttemuligheder.

Hvis produktionen af plantebaserede fødevarer i Danmark skal styrkes i kvalitet og omfang, er der behov for at understøtte udviklingen af en samlet værdikæde for sektoren.

Primærproducenter, produktions- og forarbejdningsvirksomheder og salgsleddene der fremstiller og afsætter nye typer af madvarer, skal både tænke nyt og tage nogle risici.

Plantefonden ønsker at bidrage til at styrke selve værdikæden i sektoren, det vil sige at styrke udvikling og etablering af de led, der i dag er svage, samt bidrage til, at de eksisterende aktører bliver koblet tættere sammen.

En samlet opskalering på tværs af alle de relevante parter afhænger netop af, at der sikres mere gensidigt kendskab på tværs af parterne, mere vidensdeling om de fælles udfordringer og muligheder og et langt stærkere konkret samarbejde med flere gensidige aftaler til følge på tværs af produktion, distribution og afsætning.

EKSEMPLER PÅ PROJEKTTYPER FONDEN ØNSKER AT STØTTE

Dataindsamlings- og analyseprojekter hvor flere aktører går sammen om årlige markedsanalyser, som gentages minimum 5 år i træk.

Værdikæde-udviklingsprojekter, der involverer mange led i værdikæden fx både landbrug (primærproduktion) forskning (viden), virksomheder (kommercielt potentiale), detailed (forbrugeropsætning), organisationer (tværgående interessevaretagelse, vidensdeling, kampagner) m.fl.

Netværksprojekter, hvor der gives støtte til mere løse, faglige drøftelser og sparring på tværs af aktører i værdikæden. (Mindre projekter).

Vidensdelingsprojekter/partnerskaber, hvor forskellige parter i værdikæden mødes og drøfter konkrete spørgsmål i relation til udviklingsområder/udfordringer. Fx universiteter, landbrugere, virksomheder m.fl.

Fonden for Plantebaserede Fødevarer

Handlingsplan 2024

Plantefonden
Landbrugstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

plantefonden@lbst.dk

www.plantefonden.dk